

In de etalage
Stichting Kamper Kogge

Kamper Kogge van Noordzee naar Oostzee in 2018

door Reijer van 't Hul

Tussen de Hanzetijd (14de eeuw), de bloeiperiode van de VOC (17de eeuw) en onze 21ste eeuw zitten steeds periodes van circa 300 jaar. Twee reconstructies van schepen uit die eerste twee bloeiende handelstijden liggen nog geen 40 kilometer van elkaar af.

Kamper Kogge

In de Oude Buitenhaven van Kampen ligt de Kamper Kogge en in de haven van Lelystad de Batavia. De VOC-schepen zeilden over de oceanen naar het verre oosten, terwijl koggeschepen langs de kusten van Noord- en Oostzee voeren. Beide schepen geven een prachtig beeld van het reilen en zeilen uit hun tijd en hebben een grote historische en educatieve waarde voor de duizenden bezoekers die jaarlijks de Koggewerf en de Bataviyahaven bezoeken. Toch is er ook een groot verschil tussen beide schepen: de Batavia gaat nooit meer op reis, terwijl de Kamper Kogge elke zomer de thuishaven verlaat om Sail-evenementen en Hanze-festivals te bezoeken in binnen- en buitenland. Dat gebeurt altijd op uitnodiging en de stichting Kamper Kogge krijgt daarvoor betaald. Dat de Kamper Kogge zo vaak op reis gaat, heeft een voor- en een nadeel. In al die havensteden waar ze komt, vertegenwoordigt ze op prachtige wijze de grootsheid van Kampen ten tijde van het Hanzeverbond. Een geweldige publiekstrekker. Daarmee heeft de Zwarte Dame een belangrijke pr-functie voor het Kampen van nu. Nadeel is dat veel bezoekers die in de zomermaanden de Koggewerf bezoeken de Kamper Kogge niet kunnen bezichtigen.

Op reis in 2018

Begin mei vertrekt de Kamper Kogge over zee naar Blankenberge in België. Het oude stadje aan de Vlaamse kust had altijd een vissershaven, maar na de Tweede Wereldoorlog zijn vloot en haven ter ziele gegaan. In 1955 wordt een grote, nieuwe jachthaven aangelegd. Van 10 tot en met 14 mei zijn daar

Kamper Kogge in Rostock bij de grote houten middeleeuwse kraan. Foto: Harry Post.

de feestelijke Havendagen. Aansluitend vaart de Kamper Kogge in één ruk door naar Bremerhaven in Duitsland, waar van 23 tot 27 mei het SeeStadt-Fest wordt gehouden. Ter hoogte van IJmuiden valt de stuurboordmotor uit. Dus op één motor daar de haven in. Na een grondige inspectie blijkt de schade aan de motor zo groot, dat de Kamper Kogge af moet zien van de reis naar Duitsland. Besloten wordt naar Kampen terug te keren. Om de bakboordmotor te ontlasten regelt schipper Joop Bouman via z'n vroegere werkgever een oud sleepbootje dat in Harderwijk ligt. Met de Furie langs zij wordt de Kamper Kogge naar Kampen gesleept. Specialisten inspecteren de motor. Conclusie: er moet een nieuwe ingebouwd worden. Begin juni wordt begonnen met het verwijderen van de kapotte motor. Het bedrijf FREVIS van Kampenaar Frederik Visser bouwt met hulp van koggevrijwilligers de nieuwe motor in het schip.

In de tweede week van juni wordt de Kamper Kogge uitgezwaaid voor de reis naar Rostock, waar in het weekend van 21 juni de Internationale Hanzedagen worden gehouden. Na een mooie reis met veel zeiluren en tussenstops op Helgoland en in enkele Deense havens, meert de kogge af aan de kade in Rostock. Een prachtig middeleeuws plaatje: de Kamper Kogge naast een grote nagebouwde middeleeuwse houten kraan! Veel bezoek aan boord tij-

dens het weekend, waaronder burgemeester Bort Koelewijn van Kampen. Ook de terugreis verloopt voorspoedig. Wederom kan er veel gezeild worden en zoals vaker op weg van en naar de Oostzee wordt ook op deze reis Helgoland aan gedaan. Het 60 meter hoge rotseiland staat bekend om de taxfree verkoop van onder andere diesel, sterke drank en tabakswaaren. Uiteraard wordt er diesel getankt en kopen bemanningsleden flessen sinas, ranja en chocomel! De voorlaatste tussenstop is Harlingen. De bemanning krijgt een uitgebreide rondleiding van Gerald de Weerdt bij de reconstructie van het schip waarmee Willem Barentsz in 1596 naar Nova Zembla zeilde. Gerald was in de jaren negentig conservator van het maritieme museum in Ketelhaven en mede-initiatiefnemer van de bouw van de Kamper Kogge. Met een groep oudere bemanningsleden, die niet meer mee over zee gaan, vaart schipper Jan Jonker naar Medemblik, waar in het weekend van 10 augustus de Waterweek wordt gehouden. In september zijn er nog enkele dagtochten met gasten en de donateursdag. Tussendoor ligt de Kamper Kogge enkele dagen op de helling in Urk voor een reparatie van een schroef. Tijdens het Kamper Stripspektakel krijgt de Kamper Kogge aan de kade van het Van Heutszplein veel bekijks. In een nieuw uitgebracht stripboek *Het Hanzecomplot* van Martijn Douma speelt de Kamper Kogge een belangrijke rol. Op 21 oktober vaart er weer een kogge op de Merwede. Dat was zeshonderd jaar geleden ook het geval bij het beleg van Dordrecht ten tijde van de Hoekse- en Kabeljauwse twisten. De Kamper Kogge is er uitgenodigd in het kader van de Nationale Archeologiedagen. Heen- en terugreis gaan over de staande mastroute via Amsterdam.

De laatste tocht van dit seizoen gaat naar Leeuwarden. Eind oktober is daar de Week van de Archeologen. Net als in al die andere havens komt ook daar veel bezoek aan boord. In het weekend dat de kogge in Leeuwarden ligt, is in Harlingen de doop en tewaterlating van de Willem Barentsz. Een groep vrijwilligers van Stichting Kamper Kogge is daarbij aanwezig vanwege de vriendschapsband met Gerald de Weerdt. Weer ligt er een prachtige reconstructie, nu van een vier eeuwen oud schip met een grote geschiedenis, in een Hollandse haven! Prinses Margriet doopt het schip met een fles Beerenburg. De naam is nu: Witte Swaen.

Ijsselkogge

Regelmatig zoemt de naam 'Ijsselkogge' door onze stad. 'Hoe gaat het met het wrak in Lelystad; wanneer komt ze terug en waar wordt ze geëxposeerd?' Dat zijn de meest gestelde vragen en daar gaan de gesprekken over. Eind

november presenteert Wouter Waldus, maritiem archeoloog van ADC Ar-
cheoProjecten en leider van de berging in februari 2016 van de IJsselkogge,
zijn boek met de titel: *De opgraving en lichting van de 15de-eeuwse IJsselkogge* aan
burgemeester Koelewijn. Bijzonder is, dat Waldus het eerste exemplaar in
de expositieruimte van de Koggewerf aan bestuurslid Eefje Hornis - van Dijk
overhandigt. Op uitnodiging van het Nutsdepartement Kampen houdt Wal-
dus in het SNS Historisch Centrum een lezing met zeer interessante beelden
en verhalen over de berging en de vondsten in en om het wrak. Boeiend zijn
ook de theorieën waarom de kogge op die plek zou zijn afgezonken.

Zwarte Dame

Kees Sars, scheepsbouwmeester van de Kamper Kogge, inspecteert regelma-
tig de twintig jaar oude Kamper Kogge voor onderhoudsadviezen. Hij denkt
dat de Kogge nog wel tien jaar zeewaardig kan varen. En dat komt mede
door de uitstekende verzorging van de onderhoudsploeg, aldus Sars. Maar
wat, als de Zwarte Dame uitgezeild is en geen kleine en grote reizen meer
kan maken? Dan kunnen bezoekers het hele jaar door de kogge bezichtigen.
Dat is een voordeel. Maar die geweldige pr-functie dan bij scheepsevenemen-
ten en Hanzefestivals in binnen- en buitenland?

Daarom mijn persoonlijke droom hieronder verwoord: wat zou het mooi
zijn als in de toekomst de Kamper Kogge altijd in de eigen haven ligt. Op
een mooie plek wordt hier ook de IJsselkogge geëxposeerd en kan het Han-
zemuseum worden bezocht. Op de Koggewerf ondertussen is Kees Sars als
scheepsbouwmeester met leerlingen aan het werk met de bouw van een
nieuwe, zeewaardige kogge, een evenbeeld van de IJsselkogge. Een droom,
maar sommige dromen worden werkelijkheid!